

ANY IV

NÚM 155

BARCELONA 14 AGOST 1891

Si algún día vaig á Roma
y 'm vol aquesta romana,
de tan que estaré ocupat
tornaré sens veure al Papa.

CRÓNICA

LA Història del Art, per dita nostra, cada dia va augmentant lo seu volum ab fullas glòrias que fan lo goig de las nacions civilisadas.

En cambi la vida dels artistes, aquestos fanàtics del Art gloriós que son los que 'l fan ab son talent; la vida d'aquestos, es, per desgràcia, un libre enmatzinat que porta en cada full un poema de tristòr y en cada capítol una elegia dedicada á son funest ro-miatge.

No sembla sinó que 'l artista hage nascut pera la dissort; que son cor sia la joguina de la prosaica Humanitat que casi may agreheix tot lo bé que li fa 'l artista instruint-la y que casi sempre 'l llenca al temple asquerós de la enveja hont aquell ha de lluytar titànicament pera desferse dels braços de ferro ab que 'l absolutisme de 'l ambició vol subjectarlo.

¡Quantas vegadas havem vist cebarse la desgràcia humana en la vida dels seus grans artistes! ¡Qué sovint han tingut de consignar los cronistas l' infortuni arri-vat á un sabi, la constant persecució de que ha sigut objecte una eminència, lo tracte asquerós que ha sopor-tat una lumbrera, y en fi, la burla que ha tingut que resistir una privilegiada naturalesa!...

Que negra es la història del artista! Negra, sí, molt negra á pesar dels triunfos que en determinadas épocas de sa carrera logra obtenir. Los obté perquè 's trova en l' esplet de sa glòria, perquè presenta tota sa arrogància desafiadora y lluyta ab forsa pera vencer de tota la ma-le' i la enveja, de sos infames detractors, que may n' hi mancan.

Sols quan mort l' artista sa mort mateixa fa ressucitar l' entusiasme dels que recordan lo que fou.

Los poetas fan poesias en honor del actor, per exemple.

Los companys, ¡oh irrisió!, la major part detractors seus, ne parlan y ab sos elogis l' enlayran fins als núvo's.

Los que 'l tenian per mestre ponderan sa direcció, volen imitar sos ademans més típics, son modo de dir sublim, son sistema de arrebatat.

Los periodistas escriuen en honor seu necrologias. Tothom honra sa memòria, tothom respecta son cadavre, sí, pero tothom l' ha llenat al sepulcre.

¡Quants deuen contemplar la seva obra!

Músichs, poetas, pintors, cantants, esculptors y actors, tota eixa pléyade de fills del Art que al Art honran los més y que l' Art forman tots junts, están con-demnats á la fatalitat, á la desgràcia quan no propiament buscada, vinguda; quan no humana, divina; perquè aquestos son los que aventatjan al altres, prosaichs materialisadors de la creació, de la Naturalesa; ells son los que, nous redemptors, s' esforsan en il-lustrar á la Humanitat, y la Humanitat molts cops forma 'l seu infortuni.

La Naturalesa també te sos fenòmenos á pesar d' esser lo poétich trono d' aquest Deu que te en sas mans lo timó de aquesta inmensa nau eternament moguda á son antoig. La Naturalesa fa molts vegadas la perdició del artista; per un capritxo 'l condemna al oblit, l' estima á la mort, l' arrastra al precipici, lo inutilisa pera sempre, y en fi, lo fá estúpit.

Fá alguns anys ne doná una mostra fatal. L' actor italiá Giovanni Ceresa, un dels mellors que havia trepitjat los nostres escenaris quan aquí vingué ab la célebre Marini vá morir boig en un manicomi.

Franco Faccio, l' íntim amich d' Arrigo Boito, insigne músich autor del *Mefistofele*, vá tornarse boig. Tothom recordarà al mestre director que en nostre gran Liceo había dirigit la ópera aquella temporada de delicia per los *dilettanti* en la que 'l nostre may prou plorat Gayarre ab unió de la Cepeda, la Pasqua, en Maurel y en Verger, formavan un quadro magnífich.

Lo nostre gran Joseph Valero ja sabem la mort miserable que ha tingut, casi be entregat en los descarnats brassos de la miséria, y 'ls notables primers actors Pere Delgado y Joseph Mata se veuen poch menos que humillats al tenir que trepitjar escenaris de quart ó quint ordre; encare sense profit ni estimació de sos treballs verament artístichs.

En Vico mateix, poca glòria y menos remuneració treu de sas excursions per provincias; en vá intenta viurer á costa dels sacrificis que ha de fer pera que prengui arrel lo género del teatro espanyol que cultiva. ¡Quina vergonya!

¡Pobres artistas!

La célebre primera actriu portuguesa Lucinda Simoës acaba d' esser tancada en un manicomi. Aquella hermosa dona y millor artista ha sigut víctima del infortuni qu' está reservat á la major part dels que arri-van á cofarse ab la corona del llaurer que s' obté en lo temple del Art després de lluytas y mes lluytas entre l' aplauso y la critica.

Y qu' es trist que després de haber triunfat en la carrera, que després de arriar al soli enjovellat de la glòria y 'l respecte de admiradors, se presenti un nou enemich, lo mes difícil de vencer avans de la mort. ¡La locura!

¡La locura per un artista es la mort moral del seu cor!

¡Desgraciada Lucinda Simoës! Deu fasse un miracle tornant la rahó á son cervell privilegiat. Per un raig de llúm d' enteniment no vacilaría en donar tota sa glòria d' artista.

L' Elena Sanz, aquella célebre artista espanyola que tant habiam aplaudit, y que (sans dupte per esser l' argument espanyol) feya d' un modo admirable *La Favorita*, de Donizetti, ara viu al estranjer, acepta contractas ab la condició de que 'ls seus dos fills no assisteixen á las representacions, y després d' haberse vist en una bona posició, 's determina á entrar novament al teatro per donar pá als seus fills.

La Naturalesa tindria de respectar los génis.

La Humanitat deuria venerarlos.

DOCTOR GERONI.

FELICITACIÓ

SONET

Magnífich senyor Cós: vosté es persona qu' un monument grandió's li déu l' Espanya per la no menys monumental hassanya que li darà la glòria qu' ambiciona.

Madrid, Valencia, Cádiz, Barcelona, los habitants del plá y de la montanya s' han donat en nombrarlo tanta manya que la fama per tot son nom pregona.

¡Idea... colossal! per plantejarla; felicito á vosté!... y á la canalla qu' ab valor s' ha prestat á defensarla...

Vostés han vist que Espanya mor sens falla y en lloch d' urdí un remey per revivarla ab bitllets li han teixit una mortalla.

AMADEO.

¿QUI LA TÉ?

¿Qué es lo que vol dir *rahò*?
respongaume que no ho sé,
¿qui la guarda, qui la té
qu' en cap part l' he vista jò?
¿Es cosa certa ó ficció?
¿existeix ó no existeix?
¿com es? ab qué se coneix?
digaumeho, perque m' ofusco,
que en tant de temps que la busco
ni la trovo en mi mateix.

Si *rahò*, com tinch pensat,
vol dir tot alló qu' es cert,
la *rahò* al pensarho 's pert
y un queda mes ofuscat;
per la séva brevetat
es somni la nostra vida,
tota ventura es fingida,
tota esperança ficció,
¿donchs, com pot haber *rahò*
si en lo mon tot es mentida?

Y es lo cas que tots volém
tenirla, y per sostenirla,
fent medis per no tenirla,
mutuament nos degollém;
Jo no sé pas com pensém!
es dir, no pensém, no, no,
si pensessim fora aixó
senyal de *rahò* patenta,
y may la *rahò* 's presenta
á sostindre la *rahò*.

—Té *rahò*—*Rahò* li sobra!
—Al senyor la *rahò* donol
—La *rahò* may abandonol
—De *rahò* vosté está pobrel
L' un la pren, l' altre la cobra,
per guardarla van y venen;
per la *rahò* no s' entenen,
y encar' que á la *rahò* abonan,
al donar la *rahò*, donan
una *rahò* que no tenen.

La Justicia no es *rahò*,
que sent tot cosa ficticia,
no pot serho la justicia
sent la justicia ficció;
seguint aqueixa opinió,
rahò no té aquell que obliga,
ni *rahò* té l' que 's deslliga,
que no tenintla, es igual
la *rahò* del criminal
que la *rahò* que 'l castiga.

Y aixís de *rahò* faltats
los mortals la *rahò* adoran,
sens *rahò*, per ella moren,
per ella, fan disbarats,
la entronisan los malvats,
la escarneixen los mes bons
per xó en totas ocasions
com la *rahò* no 's coneix
aquest mon se converteix
en un' orga de *rahò*ns.

Qu' es un home *enrahonat*
diuhen de qui te mesura,
y si l' seu cervell depura
may la *rahò* ha sustentat,
es molta temeritat
lo volguer trovar alió
que may ha existit, per xó
sempre dich en tot apuro,
—«Es mes fácil trová un duro
que saber lo qu' es *rahò*.

—Es la *rahò*, la matéria,
(diu l' aspre materialista).
—La *rahò* es cosa molt tristal
(diu el qui pateix miséria).
—La *rahò* (ab mística dèria)
es Deul.. (diu lo sacerdot).
—La *rahò* es un bon garrot,
(cria qui té l' génit viu).
—La *rahò* (l' advocat diu)
es... de qui pagarla pot.

—La *rahò* es la mèva lleyl
(cria l' rey al qui domina)
—La *rahò*, es la guillotina!
(cria l' poble en contra l' rey)
—La *rahò* es un bon remey...
(diu aquell que está malalt)
—La *rahò* es lo meu punyal
(diu lo execrable assesi)
y díu l' avaro mesquí:
—La *rahò* es lo meu caudal!

Y al mon successivament
tindre la *rahò* tots crehuen;
puig la *rahò* tan sols veuhen
en son propi pensament,
y en aquell qu' es ignocent,
á n' aquell que té l' cor bó,
y no alentant cap passió
á la honradesa fa encomi,
lo tancañ á un *manicomi*
perque busqui á la *rahò*.

Vamos,
que de aquí para allí,
y de allí para aquí,
y de allá para acá,
y de acá para allá
el tiempo se vá.
MORETO.—Escarrama, Jor. 1.^a

Ara vull posarme al cas
de que la *rahò* existís;
fora un sério compromís
volguerli seguirli l' pás,
lo nin de *rahò* incapás
no la guarda en lo cervell,
per la *rahò* lo doncell
á darrera las fadrinas,
y l' vell que ja fa tintinas
l' ha perduda perque es vell.

Tan sols dels trenta als xeixanta
(si es que la *rahò* existía)
lo mortal *rahò* tindria
més ni aixís no fora tanta...
Si no la té l' que s' espanta,
ni la té aquell que té pena,
ni aquell que la ira 'l mena,
ni aquell que viu per aymar,
ahont fora fácil trovar
la *rahò* clara y serena?

Si es una cadena l' mon
de misérias y conflictes,
de treballs y de delictes,
de deshonras y de afront,
¿ahont podriam trová, ahont,
un home que no tingués
ni amor, ni cor, ni interés?
Ayl si al trovarlo, per xó,
fora home sense *rahò*
sent diferent dels demés.

Quedeu donsas convenuts
los que la *rahò* voleu;
que l' qu' es *rahò* no sabeu
en eix mon de ingratituts.
Ni vencedors ni vensuts
podeu dir que l' heu tinguda
ni que un altre l' ha perduda,
puig saberho no es possible;
que una cosa indefinible
no potser may coneguda.

Ab aqueix *enrahonament*
(tal volta poch *enrahonat*),
me sembla que us he probat
que la *rahò* no s' entent.
Sería inútil intent
buscarla en cap ocasió,
«La *rahò* es una ficció.»
Aixís donsas ja ho sabeu
critiqueume si voleu
¡Pero, no tindreu *rahò*!
JOSEPH M.ª CODOLSA.

«LA FAVORITA»

Escena del últim acte
d' eixa magnífica obra,
desempenyada á París
per una artista espanyola.

En una tómbola

Los organizadors d' una tómbola no ho fan prou bé, y dispénsin que aixís los hi digui. Rében objectes de tota mena per esse insaculats, los numéran, cargólan los números respectius, los fican á l' urna y 'ls objectes tócan á qui tócan, sense distinció de sexo, ni d' edat, ni de classes.

Aixís succeheix que una senyoreta treu una petaca; un capellá, que no té cap parenta y que sols está servit per una criada vella, treu un lucós vano de ploma; un vell treu un bebé, sense tenir cap nét á qui regalarlo; una nena treu un estuig de navajas d' afeitar; un hereu de Sant Hipólit, que apenas sab confegir y que per atzar se troba en lo local, treu un' obra francesa que tracta de filosofia; y una senyora devota y fins fanática, treu un álbun de Adans, Hércules y Júpiters de cos enter.

Semblantas improprietats se notan en totas las tómbolas que s' organisan, y 'n surten més de descontents dels que 'n sortirían si 's disposés la cosa d' altra manera, sense gayres esforços.

Poch treball costaria fer diferents grupos, ab un' urna per cada un.

Objectes per senyors, objectes per senyoras, objectes per criaturas, objectes religiosos, etc., serían altres tants grupos y un aniria allá ahont li convingués.

¿Qué un vell vol una juguina pel seu fillol? Pren un bitllet de criatura.

¿Qué un xitxaretlo desitja un objecte per la sèva *ingrata*? Compra un cargolillo de senyora.

¿Qué una casada vol obsequiá al seu marit? Agafa un número de senyó.

¿Qué la majordona d' un rectó, vol fé un regalo al vicari? Se dirigeix á l' urna religiosa.

Es clá que ningú treuria lo que voldria, però 'n sortirían á lo ménos un cinquanta per cent més de contents dels que avuy ne surten ab lo sistema de la barraja.

Per só, hi ha gent tan descontentadissa, que fins treynt un objecte que li sigui propi, fá tota mena d' escarafalls. D. Miguel Bonayre n' es un. Un senyor que va treure un moble bonich y no obstant, va incomodarse.

Tal vegada sigui perque ja es vell y comensi á rapapiejá.

Perqué no es pas ab la tómbola solament que se li notan estranyesas. Deu fé uns tres anys que 's va casar ab una joveneta, y desde allavors que 'l veig tot capficat. Si 'm preguntan perqué, no 'ls hi sabré pas dí. Es rich, viu de renda, los anys encara no 'l tenen xafat, té una salut que Deu n' hi doret, als seixanta abrils... Ab tot, com dich, d' ensá que 's va casá, té unas cosas que avans no las tenia.

Fá cosa de cinch anys, que fins anava als balls del Liceo.

Vivia ab una germana més vella que ell, que encara la té á casa, y cada vespre hi anávam dos ó tres companys, si no hi había teatro, y feyam lo tresillo y parlávam de tot lo que parlan los solters de certa edat, com ho éram tots.

No sé com va esse que 's va enamorá de la Carolina y s' hi va casa.

Si val dir la vritat, jo no li hauria pas aconsellat lo casament, per la diferéncia d' anys. No per rés, sino perqué á cinquanta vuyt anys que ell tenia, 'ls gustos no son los mateixos que á vintitres anys que tenia ella.

No 's creguin que ab aixó vulgui asseguraré que 'l cambi de génit d' ell, li vingui del casament, á lo ménos que jo ho sábiga. Li vé, sí, desde 'l casament.

Tot seguit que 's va prometre, ja 's van acabá las sessions de tresillo, y l' anar al teatro y l' abonarse als balls. Y ara qu' es casat, fins créch que ha fet crema la taula en qué jugávam, las cartas y 'ls tantos.

Sempre acompanyant á la senyora. Aquesta no més va sola á cá la modista, á casa la sèva mamá, qu' es viuda, y té rellogats á casa, y á confessá. Als demás puestos, l' acompanya sempre D. Miquel.

Lo més estrany es que, no vull dir que ell no l' estimi, però sembla que ella está més satisfeta d' ell, que ell d' ella. Jo, que la coneixia un xich de soltera, 'ls hi puch asseguraré que desde que 's va casá ab D. Miquel fá 'l cap més aixeribit que avans de casarse. Al revés d' ell.

Ara que coneixen á n' ell y á n' ella, aném al cas.

No fá molt temps que 's va anunciá una tómbola per un motiu benéfich. Hi había premis molt bons: mobles, quadros, llibres, objectes d' art, etc. L' anunci era llamatiu, y trobantlo la Carolina en lo diari:

—¿Qué hi anirém á n' aquesta tómbola? va preguntá á D. Miquel.

—Com vulguis, va contestarli ell. Si 't sembla...

—Veig que tothom hi treu.

—Sí, pero ja sabém lo que treu la majoria. Jo, ja t' asseguro que si tréch un paper d' agullas, será una gran ganga.

—Si no vols anarhi, jo m' arribaré després á cá la mamá.

—No, no; ja anirém á la tómbola. No més te deya lo que t' he dit perque no 't fessis l' il-lusió de treure res que valgui la pena.

—Veurás, Miquel, tots los objectes bons que allí hi ha, algú ó altre 'ls ha de treure.

—Sí, però no hi confihis.

—Aixó, qui sab. La sort vá á qui vá.

Al cap de dugas horas, la Carolina, agafada del brás de D. Miquel, entrava á la tómbola.

—Tingui, senyor, un bitllet, diu á aquest un dels joves encarregats de l' expendició, oferintli un número.

—Dongui, contesta ell, prenent lo bitllet y donant una pesseta.

—¿Qué 'n vol un per la sèva filla? continúa 'l jove senyalant á la Carolina.

—¿Cóm s' entent, filla? exclama D. Miquel.

—O neta, afegeix lo jove.

—Bé ¿qué vol dir? pregunta 'l bon senyor.

—Si vol cap bitllet per la senyoreta.

—Es la mèva senyora, respón ell.

—Fá bé de dirho, murmura un altre jove en veu baixa, sino, ningú ho endevinarie.

—Es igual, fa 'l del bitllet mirantse á la Carolina que somriu.

—No senyó que no es igual, diu lo marit.

—Y sí, home ¡válgam Deu! contesta ella, tot baix á D. Miquel per acabar aquest incident. Pren un número per mí y s' ha acabat tot.

Paga D. Miquel un altre bitllet per la sèva esposa

y penétran a la sala ahont estávan exposats los premis.

—Té, Miquel, desfés lo meu paperet, fa la Carolina entregantlo a ne 'l seu senyor.

—Esta bé, diu ell desfentlo; número 276. Deurás tení fortuna, perquè 'l número te ters. Aia, ¿ahont deu pará 'l premi?

—Preguntaho a n' aquell jove.

—Es vritat. Senyoret; ¿faría l favor de dirme ahont es lo número 276?

—Ab molt gust, contestá 'l jove. ¡Vaja, a vosté sí que li ha topat!

Miris: aquell artístich penjador de recibidor.

Era un bonich penjador ab tres renglas de sostenidors, que 'ls constituían unas pulimentadas banyas de bou y de cabra, rem tant lo centre superior ab unas de ciervo.

D. Miquel se mirava 'l mob'e, y volguentse convencer de lo qué veyá, s' hi acostá, tocá. algùn dels sostenidors, y mentres aixó feya.

—Veu? deya 'l jove, aquí per penjarhi abrichs, aquí sombreros, aquí...

—Bé, interromp D. Miquel ¿que 's pensan que he vingut aquí perquè 's burlessen de mí?

—¿Per qué ho diu? respón lo jove.

—Miquel, afageix la Carolina abaixant la veu. ¡Mira que tothom guayta!

—Y donchs que no 's vinguin a burlá de la gent, continua ell.

—Peró, senyó...

—No hi ha senyó que hi valgui. Lo que no sé es perquè las autoritats perméten aquestas cosas. Primerament, dirme si la mèva senyora es la mèva filla ó la mèva neta...

—¿Qué 't fá a ne tú? li diu ella, calmantlo.

—Y ara, segueix ell sense escoltársela, 'm dónan un bitllet...

—Si era 'l meu, Miquel.

—Es vritat, però es igual; dónan un bitllet a la mèva senyora que tréu aixó.

En aixó, algúns dels concurrents s' habían anat acostant.

—¿Qué no té recibidor a casa seva? pregunta un que fá cara de mofeta.

—Si senyó que n' hi tinch, y ben gran.

—Donchs trobo que aquest moble li vindria pintat.

—Donchs quedissel vosté, senyó burleta. Aném, aném, Carolina, que si m' incomodava gayre encara pot sé tindria lo que may he tingut.

Y tothom qui era a la tómbola 's va quedá estranyat. L' un rient, l' altre preguntant, los altres fent conientaris sobre 'l moble y 'ls seus detall...

Jo 'ls hi asseguro que D. Miquel, avans de casarse, no las tenia aquestas sortidas.

CONRAT ROURE.

EPIGRAMA

Un poetastre, festejant
a una raspa letxugina,
li va dir;—Ets una nina
que mon cor estás fletxant.

Y ella enfadada del tot,
bo y anantse 'n va exclamá:

—Jo nina? ¡Uix! ¡Vagi allá!
Vosté sí que es un ninot.

A. ROSSELL.

¡MOSCAS!

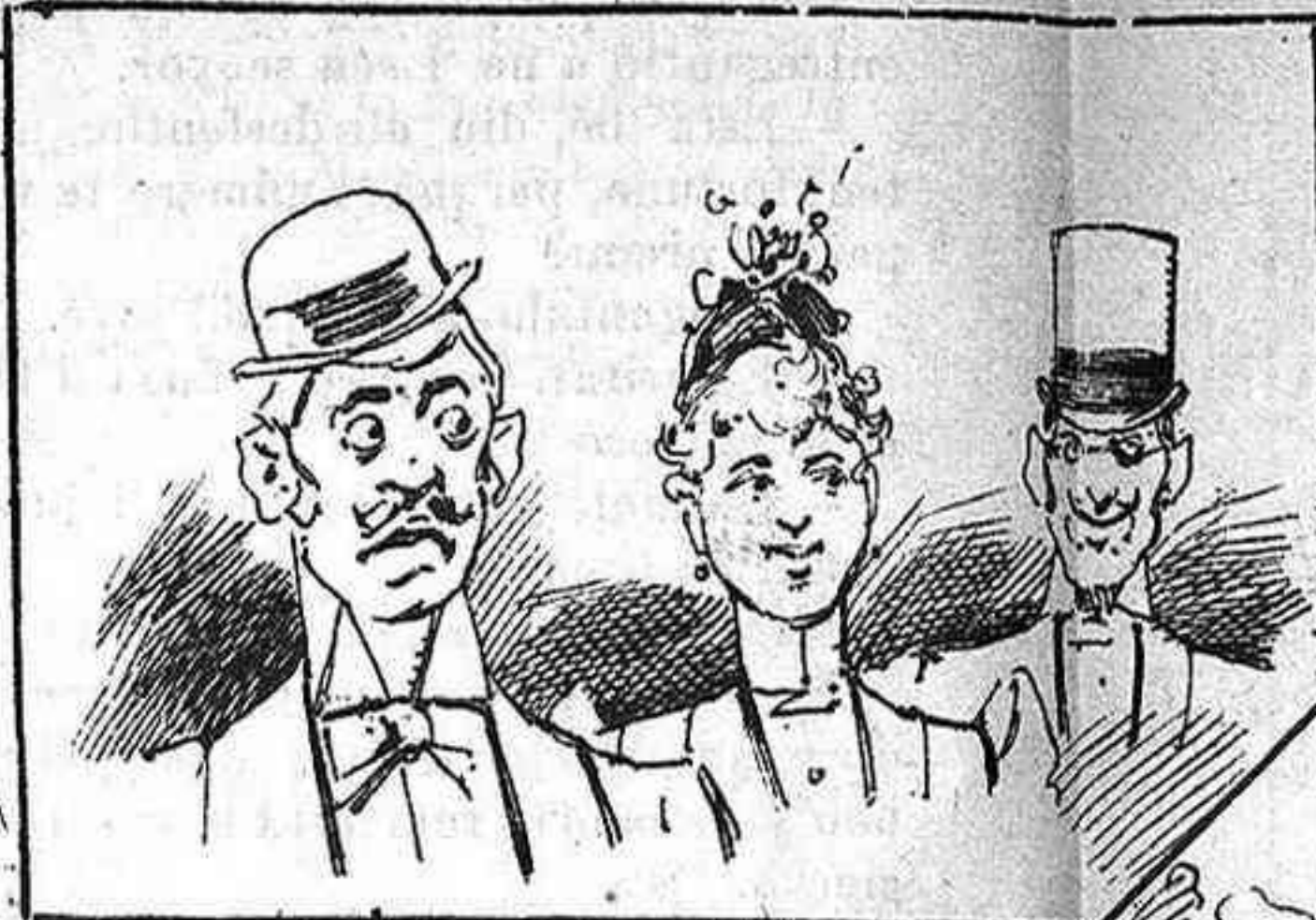
Ja comenso a está empipat
d' aquest inmens batalló
de moscas, que la caló
aquest any nos ha portat;
y lo mes pitjor que encara
qu' un s' enfadi y s' emberini
no pot lográ l' estermini
ni girantsi a cops de vara.
Vaig a dinar y al moment
que 'm presentan l' escudella
prenen palco demunt d' ella
quan menos un regiment.
Si per cas prenh un café
tinch de véuremen un feix
y aixó no 'm dona pas greix,
ni cansalada, ni ré,
Y lo mes salat del cas
la franquesa que se 't prenen,
sense saludarte 't venen
y seohen demunt del nás.
T' estarás un altre rato
molt tranquilament fumant
y 't vé una mosca volant
y 't pessigá sens recato;
tú per lo molt indiscreta,
desseguit la vols matá
pro volant d' aquí y d' allá
te fa perdre la xaveta,
enfadosa com un ase
al instant torna a veni
y tú no ho pots resisti
y t' encens com una brasa.
Sempre que alguna n' agafo
primé li trencó una pota,
després li trech la tarota
y a continuació l' aixafó.
Jo, tot y ser feynas toscas,
als municipals tindria
ocupats tot lo sant día
agafant y matant moscas.
De lo contrari 's veurá
tota la gent obligada
a d'úr la cara tapada
tan com l' estiu durará.
Pro jo primé provaré
de portá un rotul que digui:
«a la mosca que 'm pessigui
als tribunals la duré»,
y potsé ab eixas alarmas
estaré ab tranquilitat
y sino donch lo mandat
de que 's passin per las armas.
Advertint, que no s' esclami
la que 'm fassi aquest insult,
perque no obtindrà l' indult
per molt y molt que reclami.

J. MALLOL.

Epigrama

—¿Ahont vas demá Martí?
—A la fira de Sant Blás
vaig a comprá un porch ben grás.
—Já m' hi trovarás a mí.

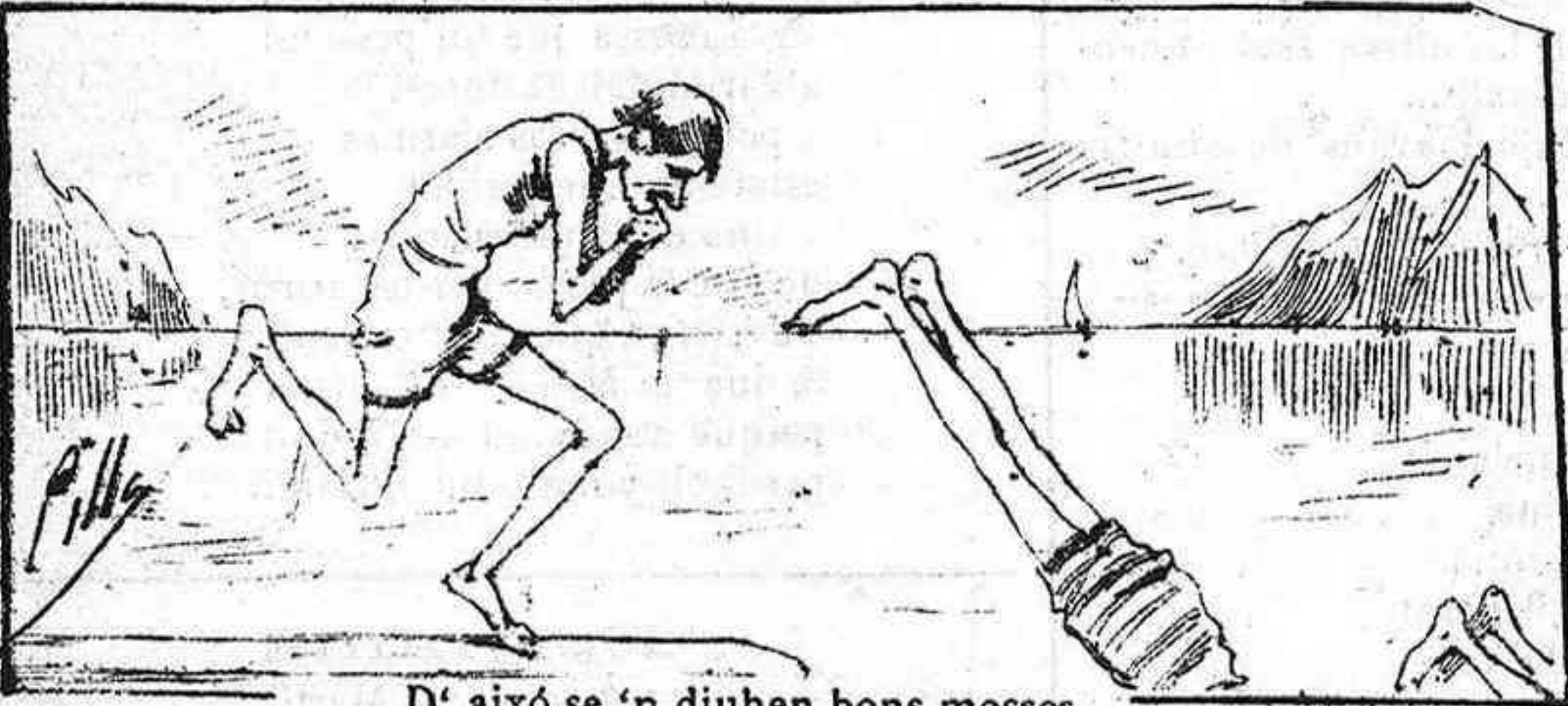
QUIMET BORRELL.

Més val anà mal acompanyada, que sola.

—L' any passat, me sembla á mi que estava més plena, Elena.
—Per tornar-me á posá plena es que aquest any torno aquí.

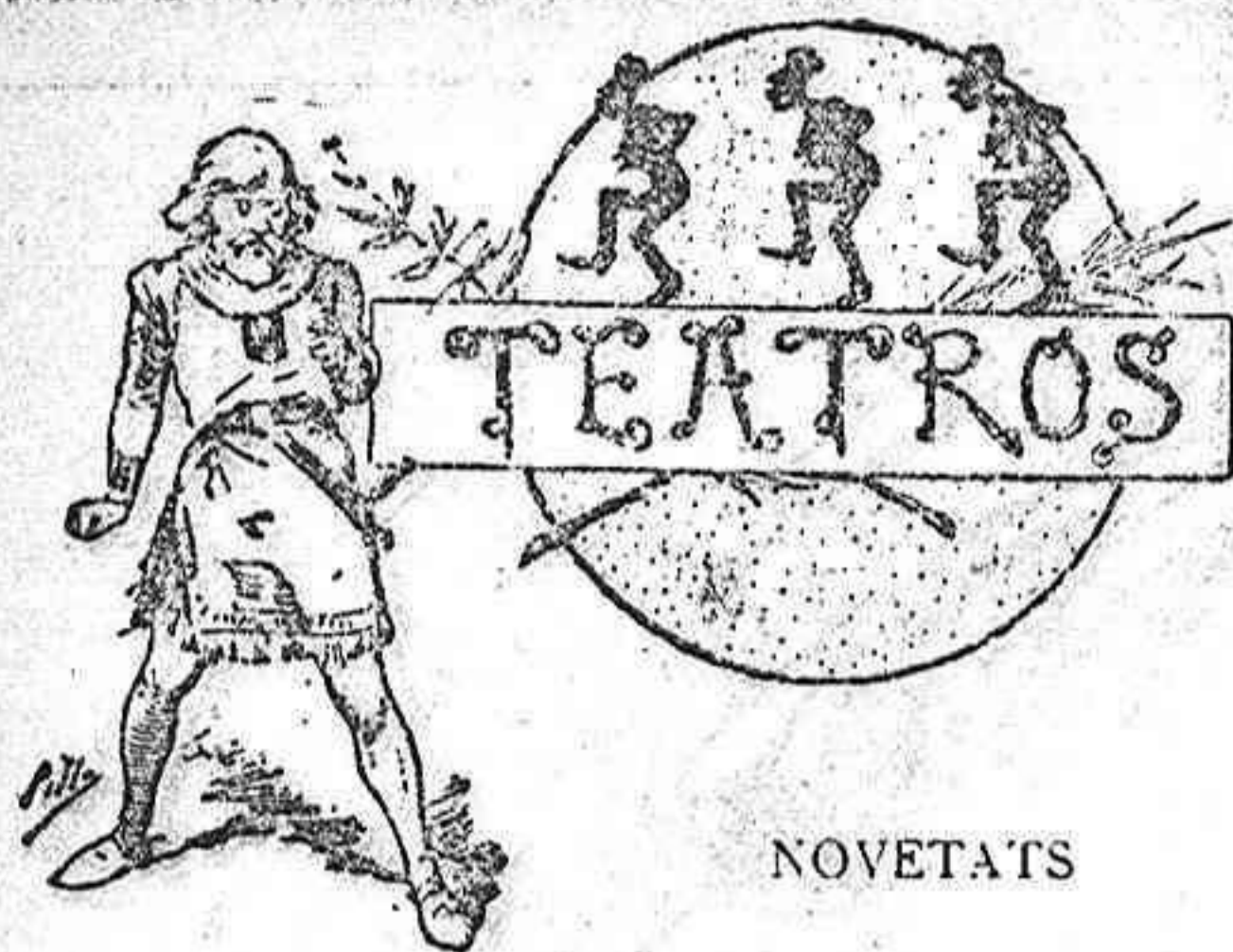

D' aixó se 'n diuhen bons mossos que van segurs á nadá; y cap peix se 'ls menjará perquè... no 's menjan los ossos.

Per si troba un bon partit se 'n va als banys, ab lo que conto; es molt vell, molt lleig, molt tonto, pero en cambi, es presumit.

Vaja, que aquest pobre vell no pot tenir res que di. Se creya pescarme á mi y jo l' he pescat á n' ell.

NOVETATS

Digne de millor sort es la campanya heròica que vé sostenint la companyia còmica-lírica-valenciana del Sr. Llorens que desde la setmana passada actua en aquest teatre; ja que á la varietat d'obras procuran sos modestos artistes que tinguin lo mes perfecte desempenyo.

Per últims de la present setmana s' anuncia l' estreno de: *La torná de Peré Bolsa*, comèdia en 2 actes, escrita espresament pera aqueixa companyia.

CATALUNYA

Poca glòria artística y escàs rendiment pecuniari, reportará á sos autors y empresas teatrals la nova sarzuela: *La boda del cojo*, original la lletra del Sr. Iraizoz y la música del mestre Sr. Brull.

Lo públich que assistís á son estreno, escís favor prodigá á la obra, ja que sols aplaudi al final y encara ab molt poca voluntat.

Se prepara l' estreno de la opereta del mestre Auber, titulada: *El collar de perlas*. Celebrarém que aquest collar sia la revenja de la boda.

TIVOLI

Ja se sab d' anys que quan hi ha lo nom de 'n Cereceda al cartell lo repertori ha de ser lo nostre *pá de cada dia*, per lo tant no es estrany veure tots los días anunciat: *Trafalgar* y *Luis el tumbón*.

No sabém compendrer fins á cert punt lo resultat que al fi de temporada podrá donarli, ja que los días feyners se veu bastant desanimat y si be alguns días festius está concorregut se deu en gran part á que aqueix teatre es lo unich en que 's gosa de alguna comoditat de temperatura.

GAYARRE

Com deyam la setmana passada, dimecres vá cantarse la preciosa ópera del mestre Verdi: *Ernani*, repetintse 'l diumenge y ahí dimars, en qual desempenyo hi estigué á gran altura lo cada día més celebrat tenor Angioletti que 's feu aplaudir ab deliri; lo secundaren ab acert los Srs. Borgioli y Thós. La tiple Sra. Gay, si be posseheix bona escola de cant, no lográ may fer sentir tota la passió dels personatges que desempenya, contribuhint aixó á que se la aplaudeixi póch.

Pera debut, en aquesta temporada, lo barítono Sr. Rovira escullí lo *Faust*, en qual paper de *Valentin* vá demostrarnos que desde 'l día en que, ab la mateixa ópera y en lo propi teatre vá presentarse al públich per primera vegada, no ha millorat en son modo de desempenyar; té una veu bonica pero no es de aquells artistes que convensi. Lo públich, n' obstant, vá aplaudir-lo, y aixó de tots modos está bé, perque aixís, el que comensa s' anima. Dels demés artistes debém consignar que la simpática contralto Srta. Fabregas feu un patge *Siebel* molt acabat, logrant ferse aplaudir en algún passatge que hasta avuy habia passat desapercibut en la majoria de artistes que la habían precedit.

Mentres segueixen los ensajos de *Gli Amanti*, se donarán alguna audició de *Roberto* alternada ab unas quantas sortidas més del popular Angioletti.

CALVO-VICO

Diumenje passat se donaren duas representacions del tan aplaudit viatge líric del Sr. Coll y Britapaja, titulat: *De Sant Pol al Polo Nort*.

La numerosa concurrència que hi assistí, aixís com los continuos aplausos que durant lo trascurs de la representació se sentiren, va fernos creurer que á reorganisarse una bona companyia lírica catalana per tractar de ressucitar aquest género que algún temps estigué tan en boga, no es aventurat lo preveuren notables resultats.

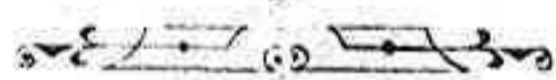
En lo desempenyo de la sarzuela esmentada sobressortí la Sra. Salvador en lo personatge de *Carcamelia* que 'ns feu una encantadora esquimal. També se distingí lo Sr. Puig ab lo de Xarau. Molt bé 'ls acompanyaren las Sras. Quintana y Martorell y los Srs. Miró, Soler y Gavilanes en sos respectius de *Esperanza*, *Agneta*, *Trinquet*, *Carrich* y *Merimach*.

La orquesta sigué dirigida ab discreció per lo reputat mestre Sr. Ferrer.

Ab motiu del brillant éxit obtingut, sabém que 's preparan extraordinárias funcions pera las próximas festas.

UN CÒMICH RETIRAT.

DE BALCÓ Á BALCÓ

—Vehineta, vehineta,
la dels cabells com fils d' or,
la de boca boniqueta
y mes rica qu' un tresor,
¿per qué quan surt al balcó
á veurer la gent que passa
á ne mí 'm fá una carassa
que de Deu no té perdó?
¿Quíns motius tindrà de mí
per fer-me semblant postura?...
¿que 's creu que sò una criatura,
ó 's creva que no era aquí?
Si vosté á mí m' estimés
lo mateix que jo l' estimo,
y de quan en quan un mimo
de vosté, vehina, rebés,
fora complerta ma ditxa,
ma felicitat inmensa.
tindria sempre en ma pensa
la imatge que tant desitxa.
Si tingués de fer res més,
per guanyar tanta ventura,
diguimho, bella criatura:
¿qué voldria que jo fés?

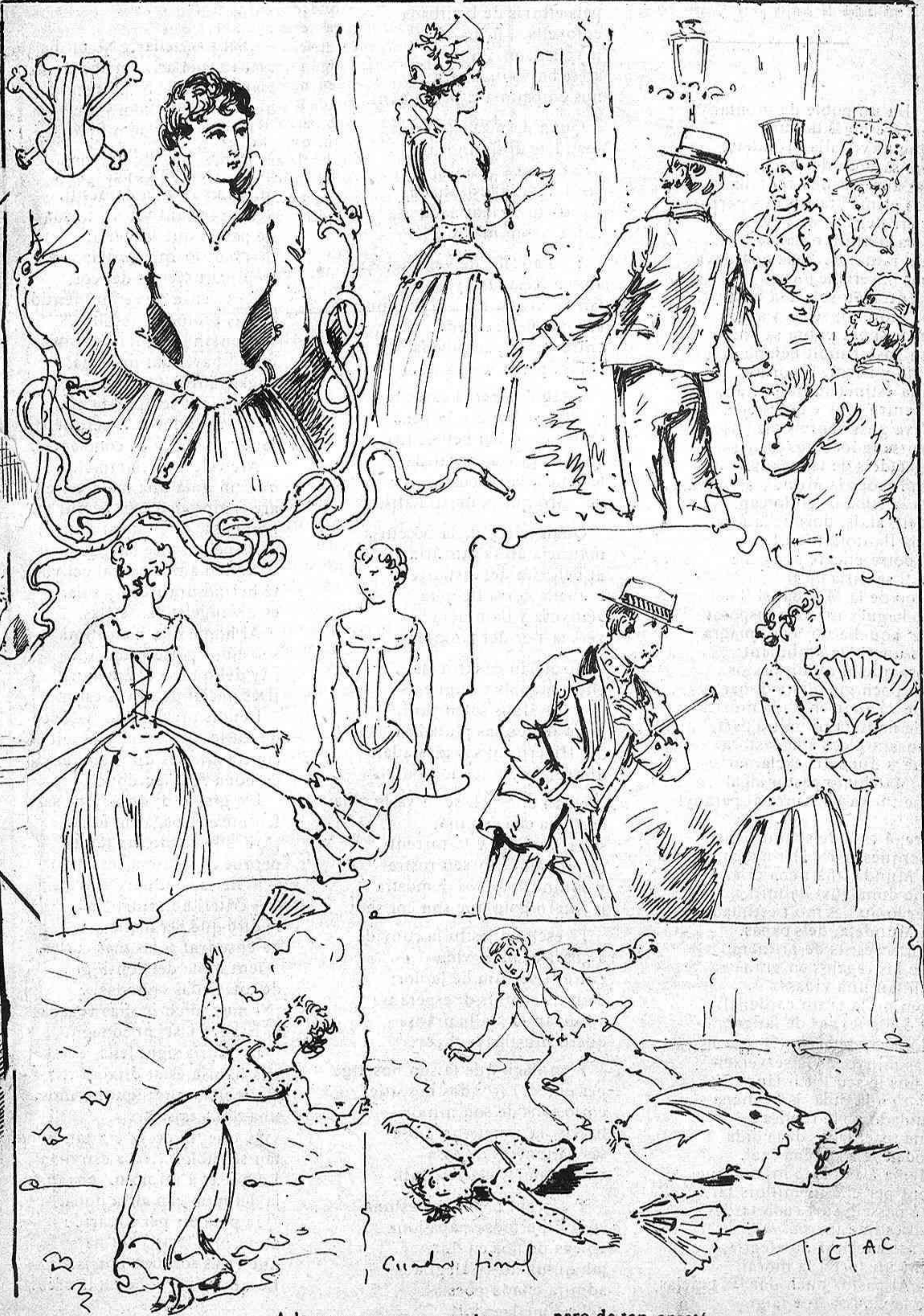
—Que se 'n vagi cap al llit
si es que no vol que 'l meu pare
que acaba de venir are,
á cops lo deixi tullit.

R. BALCELLS BELLVÉ.

A LAS SOCIETATS DE BALL

Com es ara la época en que la majoria de poblacions de Catalunya celebran sa festa major, recomaném á todas las Societats que en la *Litografía Barcelonesa*, Sant Ramón 5.- hi trovarán á preus sumament económicos un gran assortit de programas y carnets pera títuls de Sóci, sense rival en elegancia y bon gust.

LA COTILLA

A la nena, sempre agrada
aná del cos apretada;

pero de tan apretá...
¡Deu meu com se pot trobá!

Cambi d' opinió.

A mon amic lo llorejat poeta J. Ayné Rabell.

I.

En un poble de montanya
encare no fá dos anys
que hi vivia la Mundeta:
era sa boca de drach,
sas aurellas dos ventallas,
sós prims brassos dos parpals
y era lleganyosa y seca,
seca com un bacallá.

Un ramat de béns guardava
per miserable jornal
y entravan sols á sa boca
pá moreno, sébas y alls;
mes, si era pobra sa vida,
un pastor molt ben plantat,
xato y borni, li portava
una estimació molt gran.
Y entre pins y ginesteras
dava gust veurels plegats
fentse ignocentas caricias,
agafadets de las mans.
Mols cops la Munda apoyava,
en la falda d' ell lo cap,
y ell, aixís, dormir la feya
una flautota tocant.

Y potsé encare avuy día
se 'l sentiria tocar
prop de la Munda, si 'l cel
no hagués un jorn disposat
qu' aquella noya tan magra
fós una bòta ambulante;
cosa que al rendit pastor
tan poch gust li va donar
que vá anarsen ab la música
ó la flauta á un' altra part,
causant plors á la pastora
que 's diu solia exclamar:
—¡Malehit lo pastor siga!
que 'm va fer caure al parany!

II.

Are, á casa dels raquitichs
marquesos del Mirinyach,
la Munda una nena cria
que dona gust de mirar,
per lo qu' es molt estimada
la Mundeta, dels papás.
Porta vestits de primera;
reb los regalos en gran
y li fan una vidassa
com no la fá un cardenal.
¿Fé ella feynas de fatiga?
¿La Mundeta?... ¡Cá, qu' es cá!
Las minyonas la serveixen
y fins lo seu llit li fan.
Si algo la dida 'ls hi mana,
cuidado ab lo replicar,
que 'ls enfados de la dida
poden fè á la nena mal.
Menja á taula ab los marquesos
sent per ella 'ls millors talls,
y á passeig surt cada tarde
y l' estima un malitar.
Y are exclama ab alegría,
fent un tort á la moral:
—¡Al pastor puch dar las grácias
de la vidassa que faig!

A. GUASCH TOMBAS.

JORNS D' ESTIU

Somrisenta llum rosada
pels efluvis de l' aubada
enjoyella 'l firmament;
la celístia matinera
ab sa boyra juganera
nos embauma 'l pensament.

Quan desperta la Natura
vestideta d' hermosura,
de sa bresca vessa mel,
las floretas d' estiuhada
y l' oreig de matinada
entrellassan mar y cel.

Y 'ls aucells de veu melosa
ab tendresa carinyosa
fan de brossa un niu d' amor;
apropet de la sureda
entre verda pampoleda
cofoys pican lo grá d' or.

Y seguint per la carena
s' allunya del cor la pena
en los jorns del bell estiu
quan la groga tanyaleda
testoneja la voreda
del turó que 's mostra altiu.

Quan lo rey de la boscúria
matineja ab sa cantúria
al bell cim del castanyer,
l' abella corra lleujera
afanyosa y llaminera
vers la flor del taronjer.

Picotejan cadarneras
entre grebols y falgueras
que pel Maig solen flori;
ja no temen las plujadas
del Hivern, ni sas glassadas.
que ferreny n' es son butxi.

Quan al bosch se 'n va la nina
ayroseta ella camina,
salta 'l marge y lo torrent;
respira amor lo seu rostre
y cullint flors nos demostra
l' intern goig que son cor sent.

L' esclat d' estiu la convida
á gosar gemada vida
entre 'l perfum de la flor;
daurats somnis d' esperansa
allunyan la malhauransa
que li mustigava 'l cor.

Y en llach que fa son hostatge
per entre 'l frondós boscatje
en lo fons de son mirall,
ha vist la nineta hermosa
sas galtonetas de rosa
en son pur y clar crestall.

Y corrent per llarga estona
com l' hermosa papallona
voleya de flor en flor,
¡ab quina dolça alegría
admira ella la poesia
del estiu ¡alagador!

FRANCISCA RABELL DE AYNÉ.

"Intima."

¿Sabs aquella?... No m' ha atés
¿sabs aquella?... m' ha deixat.
¿sabs aquella? S' ha pensat
que un homí, com jo, no val res.

M' ha trahit de mitj á mitj;
s' ha passejat mon amor;
ni m' ha estimat per favor,
que era sols lo méu desitj.

Despreciant tot un tresor
de passió que li oferia;
olvidant lo que sentia;
trepitjant secrets del cor;

fent veure qu' eran mentida
tantas promesas resoltas;
no contant las moltas voltas
que li havia dat ma vida;
enganyantla l' apariencia;
desconfiant sempre de mí.

m' ha abandonat... perquè sí:
¡que 'n té poca de concienca!

Are veig ben clarament
que 'm guía una mala estrella;
are comprench ben bé qu' ella
no pensa, ni creu, ni sent.

Es bella sense las galas
d' aquell amor que al cel vola;
té hermosura freda y sola:
es un angelet sense alas.

Al home que li escatimi
son amor potsé l' adori...

¡Ay del que se n' enamorí!
¡Desgraciat de qui la estimí!

Detalls precisos no 't dono
de tot lo qu' ha fet y ha dit
contra mí, des qu' hem renyit:
en bona fè la perdono.

Un grapat d' omissions salvo
fentme ella pagar la festa:

¡Are 's burla de ma testa
perqué comenso á ser calvo!

Si de sa conducta apartas
ton criteri ab injusticia,
te diré que per malicia

ha ensenyat totas mas cartas,
fent mofa del contingut
de totas ellas sagradas...

¡Ni may (dich moltas vegadas)
la hagués vist' ni conegut!

Jo hauria sigut felís;
ella hauria estat ditxosa...

No mereix que sigui hermosa
una dona falsa aixís.

Jo que 'm creya era tan bona,
tan sensible... ¡cosa estranyal!
Lo qu' es á mí no m' enganya
ja del mon cap altra dona.

Ja pots dir per tot arréu
ab termes forts y formals
que totas son ben iguals:

Lo qu' es jo, ja he fet la créu.

PEPET DEL CARRIL.

Un periódich explica que 'l general Martínez Campos ha mani'estat al Sr. Cánovas que 'l consell de guerra s' había excedit condemnant al cabo Gironés á la pena de mort.

Donchs miri que son uns excusos que després no ténen remey, y si aquesta vegada n' han tingut, no 's deu pas á ne 'l consell.

Diu un diari que l' empresa de la gran plassa de toros de París, porta perduts fins ara, tres milions de franchs.

Está cli; allí es una planta exótica. Que la portin á Espanya y 's refarán de la pèrdua.

La torre Eiffel ja no podrà alsá 'l gallo de ser i' única de la sèva alsada. A Londres n' están construint una, baix la direcció del inginyer Baker, que encara serà poch ó molt més alta que la de París.

Si no entra á la quinta, no será per falta de talla.

Lo senyor Mañé y Flaqué, en la *dominical* última del Brusí, tracta de la pena de mort. Del tó irónich que té l' article, 's desprén que al autor se li ha escapat d' entre mans algún condemnat á la capital y aixó l' ha posat de mal humor. Y no 's pensin, que vé á dir que se suprimeixi perque no s' aplica á tothom que s' hauria d' aplicar.

Prescindim de l' intenció del tal escrit, però també voldriam que 's suprimís aquesta horrible pena, no sols per las rahons d' humanitat y de justicia que tantas vegadas s' han exposat, sino ademés perqué suprimintla allavors tindriam lo *gust* de llegir altres treballs del director del *Diari de Barcelona* clamant contra la mateixa supressió.

A Orense ha sigut agafat un *jove* de 70 anys, que per fer 'amor á una que rentava al riu, s' hi va tirá despullat y al veure que ella se 'n anava, sortí de l' aygua y li va corre al darrera, vestit, per suposat, d' Adam.

Y á Saragossa s' ha prés á un *jove*, per haber abusat d' una criatura.

Lo primer per lo ridícul,
per lo brutal lo segón,
veig que dels vells y dels joves
s' apodera la caló.

A Madrid s' observa que dia per dia aquest any la renda de consums es una pila de mils pessetas més baixa que l' any passat.

Algún ignocent *Huevero* pot sé aclariría aquest misteri.

L' autoritat eclesiástica de Gibraltar ha prohibit la representació del drama *D. Juan Tenorio*.

Aixís ho diu un diari, pero no manifesta si 'l drama 's fá ó no 's fá, perqué aixó de que l' autoritat eclesiástica tingui forsa per prohibi representacions dramáticas, era en altres temps.

A Camariñas (Coruña), fins las donas s' hi varen fé á crits y á bofetadas en plena iglesia, contra un capellá que predicava.

També sería massa fort... lo que debía dí 'l predicador.

Han emigrat de l' Alsacia y la Lorena 38,000 habitants francesos, desde l' any 85, per no continuar baix l' intolerable domini d' Alemanya.

Quedantse aquells dos departaments los alemanys, guanyavan los terrenos que ocupan, pero encara guanyavan més antipatías que pams de territori.

Corre 'l rumor de que 'l rey Milano s' ha suicidat á causa de las grans pèrduas que ha tingut en lo joch.

Lo príncep de Gales, també...

¿Pero qué no ténen res que fer aquesta gent que posan tanta afició al vici de jugar?

A Ibisca, se ha suprimit la plassa d' ajudant del mestre de l' escola pública, per crear una plassa de cirurgia del Hospital á fi d' afavorir á un que es de l' olla.

A Barcelona, l' Ajuntament té en lo nou Pressupost un calígrafo y policromista ab 1500 pessetas anyals total per dibuixar de tant en quant alguna invitació.

Si ara que 's tracta de fer economías en lo personal, segueix aquest nou sistema, podrém embolicarlas ab una fulla de bruch, com poden ferho 'ls ibissenchs.

A Málaga una soltera va tení un noy, y una casada separada del seu marit però ajuntada ab un militar, va proposar á aquella que li dongués la criatura per fer veure á ne 'l militar, per acabar d' engatussarlo, que 'l menudet era 'l fruyt dels seus amors. Va ferse 'l cambi, s' ha sapigut l' engany, s' ha seguit lo corresponent procés y ara 's veurá en aquella Audiencia. Hi ha encausadas la mare verdadera, la postissa y dugas int. mediárias; y per totas quatre 'l fiscal demana pena.

Aquestas *malaguenyas* si que no son per cantadas.

Lo del Bonsuccés encara jau en las sombras del misteri: Tornan á sostenir alguns que era una jugada de Bolsa.

Siga ó no siga vritat,
lo que es una vritat clara,
que las jugadas de Bolsa
sempre son malas jugadas.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartolina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Puntó suspensius, una escullida col·lecció en la que hi constan entre otras, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martínez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, F. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordaiba, R. Nobas, Ll. Gorriz, María J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz, P. Tintorer, M. Fábregas, C. Lorenzaie, M. Rodriguez, J. M.ª Vallés y Ribot, E. Tetrzini y F. Cardinali.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY

Redacció y Administració de LA TOMASA
Sant Ramón, 5.-BARCELONA

LLIMPIESA NOCTURNA

Es veritat que netejan los carrers de la ciutat, pero mentres dura l'operació fins los netejan de transeunts, porque no es l'hora apropiat per pendre dutxas al aire lliure.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

Segona nota musical, aliment es la primera, si no trobas la total deman'ho á la cuynera.
JOSEPH M.ª FELIU.

II.

Hu vocal,—dos animal y animal—es lo total.
F. CARRERAS P.

ROMBO

Sustituhir los punts per lletres de manera que llegits vertical y horisontalment diguin: 1.ª ratlla: Vocal; 2.ª: Població catalana; 3.ª: Célebre guerrer; 4.ª: Provincia espanyola; 5.ª: Mineral; 6.ª: Nom de dona; 7.ª: Consonant.
P. MORA GALLART.

PROBLEMA

Ab cinch números 5 formar dos cantitats de manera que sumadas donguin per resultat 31.
M. C. F.

LOGGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Nom d' home.
- 6 2 3 6 5 4 2—Una bestia.
- 3 5 6 7 3 5—Planta silvestre.
- 6 5 3 7 4—Polítich espanyol.
- 6 2 4 2—Carrer de Barcelona.
- 1 5 8—Animal.
- 4 7—Planta.
- 5—Vocal.

IGNOCENT PORCAR.

FUGA DE CONSONANTS

«o.e.a, .a.a. a. i.»
e.a e. .e.e. á .a .o.a,
«ue á .e. e .e. ai.e.i.,
a .a. .ue i... .o.a .o.a»
.e, .i. e.a, e.o.ué
a .o.e.a, a. ó .o.u...
—«A .i. o. .e.a.a., .o.,
a .a. .ue i... .o. .o. u.»
UN IN-COMODADOR.

GEROGLÍFICH

LO
8 TT 8
POR
O O O O

M. EMUL P.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I. —Per-la.
» II.—Ca-bras.

Problema.— $470+5+3+2=480$
 $490-5-3-2=480$
 $16 \times 5 \times 3 \times 2=480$
 $14,400 : 5 : 3 : 2=480$
15,376

Fuga de consonants.—

Al contramestre Sevé
Las teixideras se queixan
Dihent: que 'l fil que teixexan
Per mes que fan, no 'ls va 'bé.
Com ell es bon teixidó,
Y sap lo qu' es trama bona.
Ab las bitllas que 'ls hi dona
Teixexan d' alló milló.

Geroglífich.—Qui no te pa moltes s' enpena.
Logogrifo numérich.—Princesa.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
Preus de suscripció:

España y Portugal, trimestre.	1'50 pta
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Katranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
" atrassat.	0'05 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramó, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramó, 5.—Barña